

REPUBLIKA SRPSKA
PREDSJEDNIK REPUBLIKE

PRIJEDLOG
(po hitnom postupku)

ZAKON
O ZAŠTITI USTAVNOG UREĐENJA REPUBLIKE SRPSKE

Banja Luka, mart 2025. godine

**ZAKON
O ZAŠTITI USTAVNOG UREĐENJA REPUBLIKE SRPSKE**

**GLAVA I
UVODNE ODREDBE**

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se osnivanje, organizacija, nadležnost i ovlašćenja Specijalnog tužilaštva Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske i Specijalnog suda Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske, kao i drugih državnih organa u Republici Srpskoj, te se uređuju drugi uslovi radi efikasnog otkrivanja i krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih djela određenih ovim zakonom.

Član 2.

(1) Ovaj zakon se donosi s ciljem efikasne zaštite ustavnog uređenja Republike Srpske.

(2) U slučaju postojanja nesaglasnosti odredaba nekog drugog zakona Republike Srpske sa ovim zakonom, primjenjuje se ovaj zakon.

Član 3.

Ovaj zakon primjenjuje se radi otkrivanja i krivičnog gonjenja za sljedeća krivična djela:

- 1) napad na ustavno uređenje Republike Srpske,
- 2) ugrožavanje teritorijalne cjeline,
- 3) dovođenje Republike Srpske u položaj potčinjenosti ili zavisnosti,
- 4) ubistvo predstavnika najviših organa Republike Srpske,
- 5) otmica najviših predstavnika Republike Srpske,
- 6) oružana pobuna,
- 7) sprečavanje borbe protiv neprijatelja,
- 8) služba u neprijateljskoj vojsci,
- 9) pomaganje neprijatelju,
- 10) protivzakonito formiranje paravojnih i parapolicijskih snaga,
- 11) podrivanje odbrambene moći Republike Srpske,
- 12) diverzija,
- 13) sabotaza,
- 14) špijunaža,
- 15) odavanje tajne Republike Srpske,
- 16) upućivanje i prebacivanje na teritoriju Republike Srpske oružanih grupa, oružja i municije,
- 17) pozivanje na nasilnu promjenu ustavnog uređenja Republike Srpske,
- 18) pomoć učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela protiv ustavnog uređenja Republike Srpske,

- 19) stvaranje grupe ili organizovane kriminalne grupe za vršenje krivičnih djela protiv ustavnog uređenja Republike Srpske,
- 20) nepoštovanje ili neizvršavanje odluka institucija ili organa Republike Srpske
- 21) druga krivična djela kojima se posredno ili neposredno ugrožava ustavno uređenje i teritorijalni integritet Republike Srpske.

GLAVA II ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST SPECIJALNOG TUŽILAŠTVA REPUBLIKE SRPSKE ZA ZAŠTITU USTAVNOG UREĐENJA REPUBLIKE SRPSKE

1. Specijalno tužilaštvo Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske

Član 4.

(1) Ovim zakonom osniva se Specijalno tužilaštvo Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske (u daljem tekstu: Specijalno tužilaštvo), koje je nadležno za krivična djela iz člana 3. ovog zakona.

(2) Specijalno tužilaštvo ima samostalnost i nezavisnost utvrđeno ovim zakonom, a za svoj rad odgovorno je Narodnoj skupštini Republike Srpske.

(3) Specijalno tužilaštvo ima nadležnost na cijeloj teritoriji Republike Srpske.

(4) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, na Specijalno tužilaštvo primjenjuju se odredbe Zakona o tužilaštvima Republike Srpske.

Član 5.

Specijalno tužilaštvo osniva se i ukida zakonom.

Član 6.

(1) Radom Specijalnog tužilaštva rukovodi i predstavlja ga glavni specijalni tužilac.

(2) U slučaju odsutnosti ili spriječenosti glavnog specijalnog tužioca, zamjenjuje ga zamjenik glavnog specijalnog tužioca.

Član 7.

(1) Glavnog specijalnog tužioca na dužnost imenuje Narodna skupština Republike Srpske, na prijedlog ministra pravde.

(2) Glavnom specijalnom tužiocu mandat traje pet godina, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

(3) Mandat iz stava 2. ovog člana može prestati usljed podnesene ostavke, navršene starosne dobi propisane za obavezan odlazak u penziju ili smjenjivanja s funkcije iz opravdanih razloga.

(4) Po isteku mandata iz stava 2. ovog člana, glavni specijalni tužilac nastavlja da obavlja dužnost specijalnog tužioca.

(5) Glavni specijalni tužilac može da podnese ostavku, a u tom slučaju nastavlja obavljati dužnost koju je obavljao prije imenovanja na dužnost glavnog specijalnog tužioca.

Član 8.

(1) Zamjenika glavnog specijalnog tužioca i specijalne tužioce na dužnost imenuje Narodna skupština Republike Srpske, na prijedlog ministra pravde.

(2) Pored imenovanja predviđenih u stavu 1. ovog člana, glavni republički javni tužilac (u daljem tekstu: glavni republički tužilac), nakon konsultacija sa glavnim specijalnim tužiocem može odlučiti da pozicije specijalnih tužilaca u Specijalnom tužilaštvu budu popunjene tužiocima koji su već imenovani u Republičkom javnom tužilaštvu (u daljem tekstu: Republičko tužilaštvo) ili okružnim javnim tužilaštvima (u daljem tekstu: okružna tužilaštva). Takvo interno raspoređivanje vrši se uz saglasnost tužioca koji se raspoređuje.

(3) Zamjeniku glavnog specijalnog tužioca mandat traje pet godina, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

(4) Mandat iz stava 3. ovog člana može prestati usljed podnesene ostavke, navršene starosne dobi propisane za obavezan odlazak u penziju ili smjenjivanja s funkcije iz opravdanih razloga.

(5) U slučaju isteka mandata, podnesene ostavke ili smjenjivanja sa funkcije iz opravdanih razloga, zamjenik specijalnog tužioca nastavlja da obavlja dužnost specijalnog tužioca.

(6) Specijalni tužioci obavljaju dužnost bez ograničenja trajanja mandata.

(7) U slučaju podnesene ostavke, specijalni tužioci nastavljaju da obavljaju dužnost koju su vršili prije raspoređivanja.

Član 9.

Glavni specijalni tužilac, zamjenik glavnog specijalnog tužioca i specijalni tužioci imaju sva prava i obaveze tužioca u krivičnom postupku, u skladu sa zakonom.

Član 10.

(1) Kolegijum Specijalnog tužilaštva čine: glavni specijalni tužilac, zamjenik glavnog specijalnog tužioca i specijalni tužioci.

(2) Rad kolegijuma Specijalnog tužilaštva uređuje se posebnim pravilnikom, koji donosi glavni specijalni tužilac.

Član 11.

(1) U okviru budžeta Republike Srpske obezbjeđuju se posebna finansijska sredstva za funkcionisanje Specijalnog tužilaštva.

(2) Prijedlog budžeta Specijalnog tužilaštva sačinjava se na osnovu prijedloga glavnog specijalnog tužioca.

GLAVA III PREUZIMANJE PREDMETA

Član 12.

(1) Ukoliko postoji osnov sumnje da je izvršeno krivično djelo iz člana 3. ovog zakona, glavni specijalni tužilac donosi odluku o postupanju u tom slučaju po prethodnom pribavljenom mišljenju kolegijuma Specijalnog tužilaštva.

(2) Ukoliko glavni specijalni tužilac procijeni da se u određenom slučaju, za koji je saznao putem prijave ili o kojem je obaviješten na drugi način, ne radi o krivičnom djelu iz člana 3. ovog zakona, ali da bi mogli postojati osnovi sumnje da je izvršeno drugo krivično djelo, o tome obavještava nadležno okružno tužilaštvo radi preduzimanja daljih radnji i mjera iz nadležnosti okružnog tužilaštva.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, glavni specijalni tužilac ima ovlašćenje da u svakom trenutku do podizanja optužnice, ukoliko naknadno ocijeni da su se stekli uslovi iz člana 3. ovog zakona, donese odluku o preuzimanju predmeta od nadležnog okružnog tužilaštva, po prethodnom pribavljenom mišljenju kolegijuma Specijalnog tužilaštva.

Član 13.

(1) Ukoliko nadležno tužilaštvo, postupajući po prijavi, zaključi da iz sadržaja prijave proizlazi da bi za prijavljeno krivično djelo moglo biti nadležno Specijalno tužilaštvo, tužilac koji postupuje po prijavi je dužan o tome, bez odlaganja, obavijestiti glavnog tužioca, koji će o tome obavijestiti glavnog specijalnog tužioca, sa navođenjem razloga zbog kojih smatra da su ostvareni uslovi za preuzimanje predmeta.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, glavni specijalni tužilac će preduzeti potrebne mjere radi ocjene postojanja uslova za preuzimanje predmeta.

(3) Sva tužilaštva u Republici Srpskoj su dužna Specijalnom tužilaštvu, bez odlaganja, omogućiti nesmetan uvid u krivični predmet koji zatraži Specijalno tužilaštvo.

(4) Kada glavni specijalni tužilac ocijeni da je u krivičnom predmetu riječ o slučaju iz člana 3. ovog zakona, donosi odluku o preuzimanju predmeta iz stava 1. ovog člana.

Član 14.

(1) Odluku iz čl. 12. i 13. ovog zakona o preuzimanju predmeta glavni specijalni tužilac donosi u formi naredbe.

(2) Protiv naredbe iz stava 1. ovog člana nije dozvoljena žalba.

(3) Tužilaštvo u Republici Srpskoj, koje od glavnog specijalnog tužioca primi odluku o preuzimanju predmeta, dužno je, bez odlaganja, obezbijediti primopredaju tog krivičnog predmeta, uključujući sve spise i dokaze iz predmeta.

Član 15.

(1) Sva tužilaštva i svi državni organi u Republici Srpskoj dužni su specijalnim tužiocima ili licima koja rade po njihovom ovlašćenju, na njihov zahtjev, omogućiti svu neophodnu pomoć i podršku, uključujući obezbjeđivanje prostora i opreme, te omogućavanje upotrebe tehničkog sredstva kojim raspolažu.

(2) Svi državni organi Republike Srpske su dužni, bez odlaganja, izvršavati zahtjeve i naredbe koje Specijalno tužilaštvo daje u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Republike Srpske.

GLAVA IV

UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA SPECIJALNOG TUŽILAŠTVA

Član 16.

(1) Specijalno tužilaštvo čine: glavni specijalni tužilac, zamjenik glavnog specijalnog tužioca i najmanje tri specijalna tužioca.

(2) Za specijalnog tužioca može se imenovati lice sa završenim pravnim fakultetom i najmanje tri godine radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita.

(3) Dodatne specijalne tužioce imenuje Narodna skupština Republike Srpske.

(4) Dodatni specijalni tužioci mogu biti raspoređeni u Specijalno tužilaštvo i iz Republičkog tužilaštva ili okružnih tužilaštava Republike Srpske, uz saglasnost tužioca koji se raspoređuje.

(5) U Specijalno tužilaštvo imenuje se potreban broj stručnih saradnika.

(6) Za stručnog saradnika može se imenovati lice sa završenim pravnim fakultetom i položenim pravosudnim ispitom.

(7) Stručne saradnike imenuje i razrješava glavni specijalni tužilac, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva.

(8) Unutrašnja organizacija i sistematizacija Specijalnog tužilaštva, u dijelu koji nije regulisan ovim zakonom, reguliše se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Specijalnog tužilaštva, koji donosi glavni specijalni tužilac, nakon pribavljene saglasnosti Ministarstva pravde.

Član 17.

(1) Tužilački istražioci koji rade po ovlašćenjima specijalnog tužioca smatraju se ovlašćenim službenim licima u smislu člana 20. tačka e) Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske.

(2) Tužilački istražioci imenuju se iz reda lica zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova i lica zaposlenih u bezbjednosnim agencijama i agencijama za sprovođenje zakona u Republici Srpskoj, odnosno Bosni i Hercegovini.

(3) Pored imenovanja iz stava 2. ovog člana, tužilački istražilac može biti imenovan i putem javnog konkursa.

(4) Uslovi za imenovanje i razrješenje tužilačkih istražilaca određuju se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Specijalnom tužilaštvu, koji donosi glavni specijalni tužilac, uz saglasnost Ministarstva pravde.

Član 18.

(1) Tužilački istražioci postupaju po zahtjevima specijalnih tužilaca, a za svoj rad odgovaraju šefu tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja Specijalnog tužilaštva, odnosno glavnom specijalnom tužiocu.

(2) Odluku o imenovanju i razrješenju tužilačkog istražioca donosi glavni specijalni tužilac, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva ili šefa tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja Specijalnog tužilaštva.

(3) U slučaju razrješenja, tužilački istražilac koji je na dužnost imenovan iz državnih organa Republike Srpske nastavlja da obavlja dužnost koju je obavljao prije imenovanja na dužnost tužilačkog istražioca.

Član 19.

Šefa tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja Specijalnog tužilaštva imenuje glavni specijalni tužilac, iz reda tužilačkih istražilaca, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva.

Član 20.

Glavni specijalni tužilac dostavlja izvještaj o radu Specijalnog tužilaštva Narodnoj skupštini Republike Srpske, po zahtjevu, a u svakom slučaju najmanje jedanput godišnje.

Član 21.

(1) Specijalno tužilaštvo ima obavezu da, u okviru ostvarivanja svoje funkcije, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev, izvještava Narodnu skupštinu Republike Srpske, Vladu Republike Srpske i predsjednika Republike Srpske o primjeni krivičnog zakonodavstva Republike Srpske iz svoje nadležnosti, kao i o radu tog tužilaštva.

(2) Izvještaj iz stava 1. ovog člana podnosi glavni specijalni tužilac, a u njegovoj odsutnosti ili spriječenosti, zamjenik glavnog specijalnog tužioca.

Član 22.

(1) Specijalno tužilaštvo, putem sredstava javnog informisanja i na drugi način, obavještava javnost o stanju kriminaliteta iz svoje nadležnosti u Republici Srpskoj.

(2) U granicama zakonom određenih nadležnosti i u skladu sa interesima postupka, Specijalno tužilaštvo može obavještavati javnost o pojedinom predmetu u kojem postupka. Prilikom obavještavanja javnosti, Specijalno tužilaštvo se rukovodi interesima pravde, imajući u vidu standarde propisane članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 23.

Ministarstvo unutrašnjih poslova vrši obezbjeđenje Specijalnog tužilaštva na zahtjev glavnog specijalnog tužioca.

GLAVA V PLATE I DRUGA PRAVA PO OSNOVU RADA

Član 24.

(1) Glavni specijalni tužilac, zamjenik glavnog specijalnog tužioca i specijalni tužioci, imaju u skladu sa zakonom pravo na platu i druga prava koja proističu iz rada, odnosno funkcije koju obavljaju.

(2) Plata glavnog specijalnog tužioca, zamjenika glavnog specijalnog tužioca i specijalnih tužilaca obračunava se na isti način kao plate glavnog okružnog tužioca, zamjenika glavnog okružnog tužioca i okružnog tužioca, na sljedeći način:

1) plata glavnog specijalnog tužioca odgovara plati glavnog okružnog tužioca,

2) plata zamjenika glavnog specijalnog tužioca odgovara plati zamjenika glavnog okružnog tužioca,

3) plata specijalnog tužioca odgovara plati okružnog tužioca.

Član 25.

Plata stručnih saradnika u Specijalnom tužilaštvu jednaka je plati stručnih saradnika u okružnim tužilaštvima.

Član 26.

(1) Plate i ostala prava po osnovu rada za stručne savjetnike, Šefa tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja Specijalnog tužilaštva, tužilačke istražioce i ostale zaposlene uređuju se posebnim pravilnikom, koji donosi glavni specijalni tužilac, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva, uz saglasnost Ministarstvo pravde.

(2) Tužioci Specijalnog tužilaštva imaju pravo na poseban dodatak na složenost i rizik u obavljanju poslova u iznosu do 30% od osnovne plate koju ostvaruju na pozicijama na koje su imenovani.

(3) Kriterijumi u vezi sa naknadom za rizik i složenost iz stava 2. ovog člana će biti regulisani posebnim pravilnikom, koji donosi glavni specijalni tužilac, uz saglasnost Ministarstva pravde.

Član 27.

Specijalno tužilaštvo posjeduje blagajnu za posebne operativne poslove, čije se korišćenje uređuje posebnim pravilnikom, koji donosi glavni specijalni tužilac, uz saglasnost Ministarstvo pravde.

1. Specijalni sud Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske

Član 28.

(1) Ovim zakonom osniva se Specijalni sud Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske (u daljem tekstu: Specijalni sud).

(2) Specijalni sud nadležan je na cijeloj teritoriji Republike Srpske za postupanje u slučajevima iz člana 3. ovog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada u predmetu postupa Specijalno tužilaštvo.

(3) Radom Specijalnog suda rukovodi predsjednik Specijalnog suda za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske (u daljem tekstu: predsjednik Specijalnog suda).

(4) Predsjednika Specijalnog suda i sudije Specijalnog suda imenuje Narodna skupština Republike Srpske, na prijedlog ministra pravde.

(5) Za sudiju Specijalnog suda može se imenovati lice sa završenim pravnim fakultetom i najmanje tri godine radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita.

(6) Mandat predsjednika suda traje pet godina, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

(7) Sudije Specijalnog suda dužnost obavljaju bez ograničenja trajanja mandata.

(8) Sudije Specijalnog suda imaju potreban broj stručnih saradnika, te pratećeg osoblja.

(9) Predsjednik Specijalnog suda posebnim pravilnikom uređuje organizaciju i funkcionisanje Specijalnog suda.

Član 29.

Specijalni sud osniva se i ukida zakonom.

Član 30.

U okviru budžeta Republike Srpske obezbjeđuju se posebna finansijska sredstva za funkcionisanje Specijalnog suda.

Član 31.

(1) Po žalbama na odluke Specijalnog suda odlučuje Apelaciono odjeljenje za zaštitu ustavnog uređenja pri Specijalnom sudu Republike Srpske (u daljem tekstu: Apelaciono odjeljenje).

(2) Apelacionim odjeljenjem predsjedava predsjednik, kojeg biraju sve sudije Apelacionog odjeljenja na mandat od pet godina.

(3) Apelaciono odjeljenje od pet sudija svojom odlukom imenuje Narodna skupština Republike Srpske, a na prijedlog ministra pravde.

Član 32.

Predsjednik Apelacionog odjeljenja posebnim pravilnikom uređuje organizaciju i funkcionisanje Apelacionog odjeljenja.

Član 33.

U okviru budžeta Republike Srpske obezbjeđuju se posebna finansijska sredstva za funkcionisanje Apelacionog odjeljenja.

Član 34.

(1) Sudije Specijalnog suda i sudije Apelacionog odjeljenja imaju pravo na posebnu naknadu na složenost i rizik u iznosu do 30% od osnovne plate.

(2) Naknade za rizik i složenost se uređuju posebnim pravilnikom, koji donose predsjednik Specijalnog suda i predsjednik Apelacionog odjeljenja, uz saglasnost Ministarstva pravde.

Član 35.

Ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno, na Specijalni sud i Apelaciono odjeljenje primjenjuje se Zakon o sudovima Republike Srpske.

GLAVA VI ZAŠTITA FIZIČKOG INTEGRITETA TUŽILACA I SUDIJA

Član 36.

Svi državni organi Republike Srpske, na zahtjev glavnog specijalnog tužioca moraju, bez odlaganja, preduzeti mjere i radnje iz svoje nadležnosti s ciljem obezbjeđivanja fizičkog integriteta glavnog specijalnog tužioca, zamjenika glavnog specijalnog tužioca i specijalnih tužilaca, te sudija Specijalnog suda i sudija Apelacionog odjeljenja i njihovih porodica.

1. Posebna pritvorska jedinica

Član 37.

(1) U kazneno-popravnom zavodu u Banjoj Luci osniva se Posebna pritvorska jedinica za izvršenje mjere pritvora određenog u krivičnom postupku za krivična djela iz člana 3. ovog zakona.

(2) Ministar pravde, uz saglasnost predsjednika Specijalnog suda, pravilnikom uređuje organizaciju, rad i postupanje sa pritvorenicima u Posebnoj pritvorskoj jedinici, u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku i Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske.

GLAVA VII SREDSTVA ZA RAD

Član 38.

Vlada Republike Srpske obezbjeđuje odgovarajuće prostorije i sve druge tehničke uslove potrebne za efikasan i bezbjedan rad Specijalnog tužilaštva, Specijalnog suda, Apelacionog odjeljenja i Posebne pritvorske jedinice.

Član 39.

Sredstva za rad Posebne pritvorske jedinice obezbjeđuju se u budžetu Republike Srpske.

GLAVA VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 40.

Krivični postupci za krivična djela iz člana 3. ovog zakona u kojima je potvrđena optužnica do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se pred sudovima koji su bili stvarno i mjesno nadležni prije stupanja na snagu ovog zakona.

Član 41.

Narodna skupština Republike Srpske će u roku od pet dana od dana stupanja na snagu ovog zakona izvršiti postavljenja tužilaca i sudija u Specijalno tužilaštvo i Specijalni sud, dok će Ministarstvo pravde i Vlada Republike Srpske izvršiti sve potrebne radnje s ciljem uspostavljanja organizacije i rada Specijalnog tužilaštva i Specijalnog suda, kao i Posebne pritvorske jedinice.

Član 42.

Ministarstvo finansija će u budžetu Republike Srpske obezbijediti posebna sredstva za osnivanje i rad Specijalnog tužilaštva i Specijalnog suda.

Član 43.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Broj:
Datum:
Banja Luka

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Dr Nenad Stevandić

OBRAZLOŽENJE
ZAKONA O ZAŠTITI USTAVNOG UREĐENJA REPUBLIKE SRPSKE

(po hitnom postupku)

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu amandmanu XXXII na član 68. t. 1), 2) i 10) Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da Republika uređuje i obezbjeđuje integritet, ustavni poredak i teritorijalnu cjelokupnost Republike, bezbjednost i organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa, u članu 122. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da se osnivanje, nadležnost, organizacija i postupak pred sudovima utvrđuju zakonom, u članu 128. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da je javno tužilaštvo samostalan državni organ koji goni učinioce krivičnih i drugih po zakonu kažnjivih djela i ulaže pravna sredstva radi zaštite zakonitosti i da se osnivanje, organizacija i nadležnosti javnog tužilaštva uređuju zakonom, i u članu 70. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srpske, kojim je propisano da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opšte akte.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA NORMATIVNOPRAVNE TEHNIKE

III RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ovim zakonom osnivaju se Specijalno tužilaštvo Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske (u daljem tekstu: Specijalno tužilaštvo) i Specijalni sud Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske (u daljem tekstu: Specijalni sud), te uređuje organizacija, nadležnost i ovlašćenja ovih institucija, kao i postupanje drugih organa i institucija Republike Srpske u vezi procesuiranja krivičnih djela propisanih ovim zakonom. Osnovni razlog i cilj donošenja ovog zakona je zaštita ustavnog uređenja Republike Srpske.

Zakon o zaštiti ustavnog uređenja Republike Srpske donosi se kako bi se obezbijedila efikasnija zaštita ustavnog poretka i uređenja Republike Srpske, odnosno efikasnijeg procesuiranja krivičnih djela navedenih u članu 3. ovog zakona a to su krivična djela iz Glave XXII Krivičnog zakonika Republike Srpske odnosno krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Republike Srpske, krivično djelo nepoštovanje ili neizvršavanje odluka institucija ili organa Republike Srpske te druga krivična djela kojima se posredno ili neposredno ugrožava ustavno uređenje i teritorijalni integritet Republike Srpske. Zakonom je propisano da je Specijalni sud, nadležan na cijeloj teritoriji Republike Srpske, za postupanje u slučajevima predviđenim članom 3. ovog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada u ovim predmetima postupa odnosno istrage provodi Specijalno tužilaštvo.

Propisuje se da glavnog specijalnog tužioca, zamjenika glavnog specijalnog tužioca, specijalne tužioce i predsjednika Specijalnog suda i sudije ovog suda, sudije Apelacionog odjeljenja imenuje Narodna skupština Republike Srpske. Na ovaj način, kroz imenovanja sudija i tužilaca od zakonodavnog tijela, obezbijeđen je najviši standard nezavisnosti i nepristrasnosti te kredibiliteta i integriteta nosilaca pravosudnih funkcija u ovim institucijama.

S obzirom na djelovanja Kristijana Šmita, koji nije imenovan za visokog predstavnika u BiH u skladu sa procedurama predviđenim Aneksom 10 Dejtonskog sporazuma, a koji je donošenjem odluka kojim nameće zakone u Bosni i Hercegovini, koje nemaju ni legalitet ni legitimiteta, u kontinuitetu urušavao vladavinu prava i pravnu sigurnost na teritoriji BiH i Republike Srpske i ustavni poredak i Dejtonski sporazum, Republika Srpska je bila prinuđena da preduzme mjere kako bi zaštitila svoje ustavno uređenje.

Kako pritisci i pokušaji narušavanja ustavnog uređenja Republike Srpske i Bosne i Hercegovine i dalje ne prestaju, Republika Srpske ovim zakonom preduzima dalje mjere na očuvanju svog ustavnog uređenja. Donošenjem ovog zakona Republika Srpska nastoji da obezbijedi posebnu zaštitu svog ustavnog uređenja i bezbjednosti, a kako bi zaštitila svoje građane od vanustavnih institucija i njihovog djelovanja, te spriječila pokušaje urušavanja Republike Srpske i dejtonske Bosne i Hercegovine. Naime, na ovaj način nastoje se zaštititi svi građani Republike Srpske, njihova ljudska prava i osnovne slobode garantovane Ustavom Republike Srpske, Ustavom Bosne i Hercegovine, te Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te očuvati bezbjednost i ustavno uređenje Republike Srpske.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20) data je mogućnost, izuzetno, za donošenje zakona po hitnom postupku u slučaju kada se zakonom uređuju pitanja i odnosi nastali usljed okolnosti koje nisu mogle da se predvide, a nedonošenje zakona po hitnom postupku bi moglo prouzrokovati štetne posljedice po život i zdravlje ljudi, bezbjednost Republike i rad organa i organizacija, i ako je to u opštem interesu. Po hitnom postupku može se donijeti i zakon za koji je Ustavni sud Republike Srpske odlukom utvrdio njegovu neusklađenost sa Ustavom.

Imajući u vidu vrijednosti koje se štite ovim zakonom, ustavni poredak i bezbjednost Republike Srpske i svih njenih građana, donošenje ovog zakona je u opštem interesu Republike Srpske, te ga je neophodno što prije donijeti odnosno po hitnom postupku.

V OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. uređuju se osnivanje, organizacija, nadležnost i ovlašćenja posebnih organizacionih jedinica tužilaštva i suda, kao i drugih državnih organa u Republici Srpskoj, te se uređuju drugi uslovi radi efikasnog otkrivanja i krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih djela određenih ovim zakonom.

Članom 2. propisano je da se zakon se donosi s ciljem efikasne zaštite ustavnog uređenja Republike Srpske, te da se u slučaju postojanja nesaglasnosti odredaba nekog drugog zakona Republike Srpske sa ovim zakonom, primjenjuje se ovaj zakon.

Članom 3. propisuje se da se ovaj zakon primjenjuje s ciljem otkrivanja i krivičnog gonjenja za određena krivična djela.

Članom 4. propisuje se osnivanje Specijalnog tužilaštva.

Članom 5. propisuje se da se Specijalno tužilaštvo osniva i ukida ovim zakonom.

Članom 6. propisuje se da rukovodi radom Specijalnog tužilaštva, glavni specijalni tužilac, te da u slučaju odsutnosti ili spriječenosti glavnog specijalnog tužioca, zamjenjuje ga zamjenik glavnog specijalnog tužioca.

Članom 7. propisuje se da ko imenuje glavnog specijalnog tužioca, kao i trajanje mandata, te u kojim slučajevima mandat može prestati, kao i raspoređivanje nakon isteka mandata.

Članom 8. propisuje se ko imenuje zamjenika glavnog specijalnog tužioca i specijalne tužioce, trajanje mandata, raspoređivanje nakon isteka mandata. Specijalni tužioci obavljaju dužnost bez ograničenja trajanja mandata, a u slučaju podnesene ostavke, specijalni tužioci nastavljaju da obavljaju dužnost koju su vršili prije raspoređivanja.

Članom 9. propisuje se da glavni specijalni tužilac, zamjenik glavnog specijalnog tužioca i specijalni tužioci imaju sva prava i obaveze tužioca u krivičnom postupku, u skladu sa zakonom.

Članom 10. propisuje se sastav kolegijuma Specijalnog tužilaštva, te način rada kolegijuma Specijalnog tužilaštva.

Članom 11. propisuje se da se u okviru budžeta Republike Srpske obezbjeđuju posebna finansijska sredstva za funkcionisanje Specijalnog tužilaštva, te ko sačinjava prijedlog budžeta Specijalnog tužilaštva.

Članom 12. propisuje se postupanje glavnog specijalnog tužioca ukoliko postoji osnov sumnje da je izvršeno krivično djelo iz člana 3. ovog zakona.

Članom 13. propisuje se postupanje nadležnog tužilaštva.

Članom 14. propisuje se postupanje po odluci iz čl. 12. i 13. ovog zakona, te da protiv naredbe nije dozvoljena žalba.

Članom 15. propisuje se način postupanja svih tužilaštva, državnih organa u Republici Srpskoj, da omoguće svu neophodnu pomoć i podršku, uključujući obezbjeđivanje prostora i opreme, te omogućavanja upotrebe tehničkog sredstva kojim raspolažu.

Članom 16. propisuje se ko čini specijalno tužilaštvo, te koje uslove treba da ispunjavaju ta lica, kao i način imenovanja, a unutrašnja organizacija i sistematizacija Specijalnog tužilaštva, u dijelu koji nije regulisan ovim zakonom, reguliše se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Specijalnog tužilaštva, koje donosi glavni specijalni tužilac, nakon pribavljene saglasnosti Ministarstva pravde.

Članom 17. propisuje se da se tužilački istražioci koji rade po ovlašćenjima specijalnog tužioca smatraju ovlašćenim službenim licima u smislu člana 20. tačka e) Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske, kako se imenuju, te da se uslovi za imenovanje i razrješenje tužilačkih istražilaca određuju Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Specijalnom tužilaštvu, koji donosi glavni specijalni tužilac, a odobrava glavni republički tužilac.

Članom 18. propisuje se da tužilački istražioci postupaju po zahtjevima specijalnih tužilaca, a za svoj rad odgovaraju šefu tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja Specijalnog tužilaštva, odnosno glavnom specijalnom tužiocu, da odluku o imenovanju i razrješenju tužilačkog istražioca donosi glavni specijalni tužilac, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva ili šefa tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja specijalnog tužilaštva, kao i da u slučaju razrješenja, tužilački istražilac koji je na dužnost imenovan iz državnih organa Republike Srpske, nastavlja da obavlja dužnost koju je obavljao prije imenovanja na dužnost tužilačkog istražioca.

Članom 19. propisuje se da šefa tužilačkih istražilaca i obezbjeđenja Specijalnog tužilaštva imenuje glavni specijalni tužilac iz reda tužilačkih istražilaca, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva.

Članom 20. propisuje se da glavni specijalni tužilac dostavlja izvještaj o radu Specijalnog tužilaštva Narodnoj skupštini Republike Srpske, po zahtjevu, a u svakom slučaju najmanje jedanput godišnje.

Članom 21. propisuje se da Specijalno tužilaštvo ima obavezu da, u okviru ostvarivanja svoje funkcije, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev, izvještava Narodnu skupštinu Republike Srpske, Vladu Republike Srpske i predsjednika Republike Srpske o primjeni krivičnog zakonodavstva Republike Srpske iz svoje nadležnosti, kao i o radu tog tužilaštva, te da izvještaj podnosi glavni specijalni tužilac, a u njegovoj odsutnosti ili spriječenosti, zamjenik glavnog specijalnog tužioca.

Članom 22. propisuje se da Specijalno tužilaštvo, putem sredstava informisanja i na drugi način, obavještava javnost o stanju kriminaliteta iz svoje nadležnosti u Republici Srpskoj, te da u granicama zakonom određenih nadležnosti i u skladu sa interesima postupka, Specijalno tužilaštvo može obavještavati javnost o pojedinom predmetu u kojem postupka. Prilikom obavještavanja javnosti, Specijalno tužilaštvo se rukovodi interesima pravde, imajući u vidu standarde propisane članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Članom 23. propisuje se da Ministarstvo unutrašnjih poslova vrši obezbjeđenje Specijalnog tužilaštva na zahtjev glavnog specijalnog tužioca.

Članom 24. propisuje se da glavni specijalni tužilac, zamjenik glavnog specijalnog tužioca i specijalni tužioci, imaju, u skladu sa zakonom, pravo na platu i druga prava koja proističu iz rada, odnosno funkcije koju obavljaju, te način obračuna plata glavnog specijalnog tužioca, zamjenika glavnog specijalnog tužioca i specijalnih tužilaca obračunava se na isti način kao plate glavnog okružnog tužioca, zamjenika glavnog okružnog tužioca i okružnog tužioca.

Članom 25. propisuje se da je mjesečna plata stručnih saradnika u specijalnom tužilaštvu jednaka plati stručnih saradnika u okružnim tužilaštvima.

Članom 26. propisuje se da se plate i ostala prava po osnovu rada za stručne savjetnike, šefa tužilačkih istražilaca, tužilačke istražioce i ostale zaposlene, uređuju posebnim pravilnikom, koji donosi glavni specijalni tužilac, na prijedlog kolegijuma Specijalnog tužilaštva, a odobrava Ministarstvo pravde. Tužioci Specijalnog tužilaštva mogu imati pravo na posebni dodatak na složenost i rizik u obavljanju poslova u iznosu do maksimalno 30% od osnovne plate koju ostvaruju na pozicijama na koje su imenovani. Kriterijumi u vezi sa naknadom za rizik i složenost će biti regulisani posebnim pravilnikom koji donosi glavni specijalni tužilac, uz saglasnost ministarstva pravde.

Članom 27. propisuje se da Specijalno tužilaštvo posjeduje blagajnu za posebne operativne poslove, čije se korišćenje uređuje posebnim pravilnikom koji donosi glavni specijalni tužilac, a odobrava Ministarstvo pravde.

Članom 28. propisuje se da se ovim zakonom osniva Specijalni sud Republike Srpske za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske, za postupanje u slučajevima predviđenim članom 3. ovog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada u predmetu postupka Specijalno tužilaštvo. Takođe, radom Specijalnog suda rukovodi predsjednik Specijalnog suda za zaštitu ustavnog uređenja Republike Srpske, te da predsjednika Specijalnog suda i sudije Specijalnog suda imenuje Narodna skupština Republike Srpske, na prijedlog ministra pravde. Za sudiju Specijalnog suda može se imenovati lice sa završenim pravnim fakultetom i najmanje tri godine radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita, kao i trajanje mandata predsjednika Specijalnog suda i sudija Specijalnog suda.

Članom 29. propisuje se da se u okviru budžeta Republike Srpske obezbjeđuju posebna finansijska sredstva za funkcionisanje Specijalnog suda.

Članom 30. propisuje se da po žalbama na odluke Specijalnog suda odlučuje Apelaciono odjeljenje za zaštitu ustavnog uređenja pri Specijalnom sudu Republike Srpske, ko predsjedava, te način imenovanja.

Članom 31. propisuje se da predsjednik Apelacionog odjeljenja posebnim pravilnikom uređuje organizaciju i funkcionisanje Apelacionog odjeljenja.

Članom 32. propisuje se da se u okviru budžeta Republike Srpske obezbjeđuju posebna finansijska sredstva za funkcionisanje Apelacionog odjeljenja.

Članom 33. propisuje se da sudije Specijalnog suda i sudije Apelacionog odjeljenja imaju pravo na posebni dodatak na složenost i rizik u iznosu do 30% na osnovnu platu, kao i da se način obračuna naknade za rizik i složenost uređuju posebnim pravilnikom koji donose predsjednik Specijalnog suda i predsjednik Apelacionog odjeljenja, uz saglasnost Ministarstva pravde.

Članom 34. propisuje se da ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno, na Specijalni sud i Apelaciono odjeljenje primjenjuje se Zakon o sudovima Republike Srpske.

Članom 35. propisuje se da svi državni organi Republike Srpske, na zahtjev glavnog specijalnog tužioca moraju, bez odlaganja, preduzeti mjere i radnje iz svoje nadležnosti u cilju obezbjeđivanja fizičkog integriteta glavnog specijalnog tužioca, zamjenika glavnog specijalnog tužioca i specijalnih tužilaca, te sudija Specijalnog suda i sudija Apelacionog odjeljenja i njihovih porodica.

Članom 36. propisuje se da se u kazneno-popravnog zavodu u Banjoj Luci, osniva Posebna pritvorska jedinica za izvršenje mjere pritvora određenog u krivičnom postupku za krivična djela iz člana 3. ovog zakona, da ministar pravde, uz saglasnost predsjednika Specijalnog suda, pravilnikom uređuje organizaciju, rad i postupanje sa pritvorenima u Posebnoj pritvorskoj jedinici, u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku i Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske.

Članom 37. propisuje se da Vlada Republike Srpske obezbjeđuje odgovarajuće prostorije i sve druge tehničke uslove potrebne za efikasan i bezbjedan rad Specijalnog tužilaštva, Specijalnog suda, Apelacionog odjeljenja i Posebne pritvorske jedinice.

Članom 38. propisuje se da se sredstva za rad Specijalnog tužilaštva, Specijalnog suda, Apelacionog odjeljenja i Posebne pritvorske jedinice, obezbjeđuju u budžetu Republike Srpske.

Članom 39. propisuje se da će se krivični postupci za krivična djela iz člana 3. ovog zakona u kojima je potvrđena optužnica do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončati pred sudovima koji su bili stvarno i mjesno nadležni prije stupanja na snagu ovog zakona.

Članom 40. propisuje se da će Narodna skupština Republike Srpske u roku od pet dana od dana stupanja na snagu ovog zakona izvršiti postavljenja tužilaca i sudija u Specijalno tužilaštvo i Specijalni sud, dok će Ministarstvo pravde i Vlada Republike Srpske izvršiti sve potrebne radnje u cilju uspostavljanja organizacije i rada Specijalnog tužilaštva i Specijalnog suda, kao i Posebne pritvorske jedinice.

Članom 41. propisuje se da će Ministarstvo finansija u budžetu Republike Srpske obezbijediti posebna sredstva za osnivanje i rad Specijalnog tužilaštva i Specijalnog suda.

Član 42. propisuje se da ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

VI RAZLOZI ZA STUPANJE NA SNAGU ZAKONA PRIJE OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRPSKE“

Članom 109. stav 1. Ustava Republike Srpske propisano je da zakoni i drugi opšti akti stupaju na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, a da mogu stupiti na snagu i ranije iz naročito opravdanih razloga. Predloženim zakonom, štiti se ustavni poredak Republike Srpske a samim tim bezbjednost, prava i slobode građana Republike Srpske, a to predstavlja naročito opravdan razlog za stupanje ovog zakona na snagu prije osmog dana od dana objavljivanja.

VII FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebna su dodatna finansijska sredstva.